

unlimited

[Yazılar](#)

[Index](#)

[Hakkında](#)

[Abonelik](#)

[Yayınlar](#)

[Nerede bulunur?](#)

[İletişim](#)

SERĞİ YORUM

Zamanın ötesinde insan

15.02.2018 | T. Onur Çimen

Murat Morova, Galeri Nev Ankara'nın yeni mekânında açtığı sergisi *Râvi*'de eskiyle ve tarihle bağlarını kopararak uzaklaşmak yerine, tarihi bugüne taşıyarak, bugünde yeniden anlamlandırarak sadece gerçeği değil hayal gücünü de yeniden alevlendirmek istiyor. *Râvi*'yi T. Onur Çimen değerlendirdi

İsimsiz, Râvi Dizisi, 2017, el yapımı kağıt üzerine sulu boya

Murat Morova'nın yeni sergisi *Râvi*, 24 Ocak'ta açıldı. Sergi, sadece kendinin değil, Galeri Nev Ankara'nın yeni mekânının da müjdecisi oldu. *Râvi*, Morova'nın son iki yıllık sanatsal ve toplumsal serüveniyle birlikte, Nev'in tarihindeki yeni dönüm noktasını da yansıtıyor: “Deri yırtıldı mı iç tazelenir”

Galeriden içeriye girmeden sizi karşılayan bu alıntı, eserlerde sezilemeyen bir imi aklınızda tutmanızı öğütlüyor anında. Morova'nın 2015'ten bu yana üzerinde çalıştığı serideki işlerin adı yok; üzerindeki imzalar ve tarihleri belli belirsiz. Eserler birbirleriyle zamansal ve mekânsal bir dizge içinde değil, bir döngü içinde, başı ve sonu olmayan ama yine de birbirinin ardışığı olarak ilişkileniyorlar. Eserlerin hiçbiri sadece kendinden ibaret değil; ardışıklıklarıyla sonrakine ve ondan sonrakine taşıyor. Dokuz eserin yerleştirilişinde de bir simetri yok; uzaklaşıp yaklaşabiliyorlar, aralarında kayıp bir eser olabirmiş gibi bir boşluk kalabiliyor. Dört duvara yayılan eserlerin sayısı, hiçbir duvarda aynı kalmıyor. Eserlerin yerleştirilmesinde Batı'nın dizgisel, çizgisel, ardışık, nedensel izleğini takip etmeyen, bütünselliğini böylesi bir takip içinde değil, birbiriyle fragmanlar içerisinde, parçalı ama döngüsel bir ilişkiye giren bir anlatı hemen kendini açık ediyor. Batı izleğini kullanmak yerine, tarihi efsaneleştiriyor. Başı sonu belli olmayan bu anlatıya sanatçının verdiği isim dikkat çekici; rivayet eden, anlatan anlamına gelen *Râvi*, bize genelde düşünülenin aksine gelecekte değil, geçmişten, bugüne kadar olmuş olanlar ve

olması istenmişlerden haber veriyor. Geçmişin havadislerini, artık unutulduğu
şimdiki zamana taşıyor. Sanatçı, aslında, bu dünyadan kopmuş olan geçmişin
izlerini bugüne getiriyor, geçmişi bugünde kuruyor.

İsimsiz, Râvi Dizisi, 2017, el yapımı kağıt üzerine sulu boya

İnsanda ya da insanlıkta bir gezintiye çıkıyor Morova. Ama bildiğimiz tarih anlatısından oldukça uzaktayız. Tarihsel olgular ve olumsal olan her şeyden uzak bir gezinti bu. Dolayısıyla insanlığın en başat figürleri çıkıyor karşımıza sürekli. Belli belirsiz aylar ve güneşler, suyun altında ve üstündeki balıklar, insanı çevreliyor ve onun serüvenine eşlik ediyor. Eserlerin dizilimindeki çizgisel dizginin eksikliği aynı zamanda tek tek eserlerin içinde de görülüyor. Morova'nın artık herkes tarafından tanınan insan figürleri, sanki bir yere varmak, yetişmek, ilerlemek ve gelişmek için "daha medeni" olana doğru atılmak için değil de, daha ziyade başına gelen ve yaptığı her şeylerin tek bir an içinde betimlendiğini görüyoruz. Kimi eserler, sanki farklı zaman ve mekânda gerçekleşen olayları, tanrısal bakış açısından görüyor ve öyle aktarıyor gibi. *Râvi*'nin görevi de zaten budur aslında; olanı kimi zaman aktaracağı bilgileri edinmek için türlü maceralara çıkan, çeşitli zorlukları aşan bir haberci. Diğerleri ise daha Antik zamanlardan kalmışçasına perspektifin kullanılmadığı ama

hareketlerin perspektiften çok daha canlı resmedildiği işlerde, insanın etkinliği, dönüştürücülüğü ve kendini bilinmeyenle sınaama arzusu hemen göze çarpıyor.

Denizoğlanları, bedeni insan belden altı hayvan olan adeta mitolojik yaratıklar, insanın serüveninde insandan başka yaratıklarla bir ilişki içerisinde olduğu zamanı hatırlatıyor insana. Dünyada sadece insanın değil, başka varlıkların da sözünün geçtiği, onlarla eş olan efsanevi bir zamanı bu. Fakat aynı zamanda insanın deniz üstünde yürür gibi gezdiği, Anka Kuşu'yla uçtuğu, efsaneye ve hayal gücüne tıpkı "hakikat"e olduğu kadar yakın olduğu bir zaman. Dolayısıyla Bizans'tan bu yana imparatorlukların en çok kullandığı renklerden kırmızı ve morun tüm eserlerdeki ana renk oluşları da hiç şaşırtmıyor.

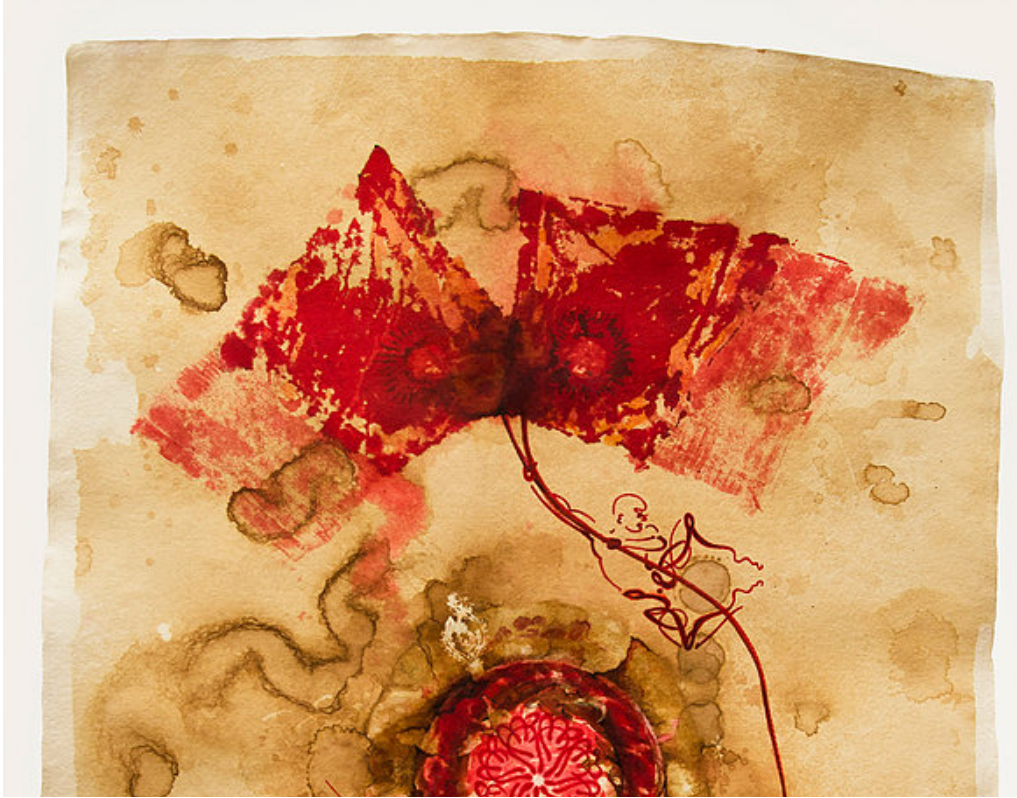

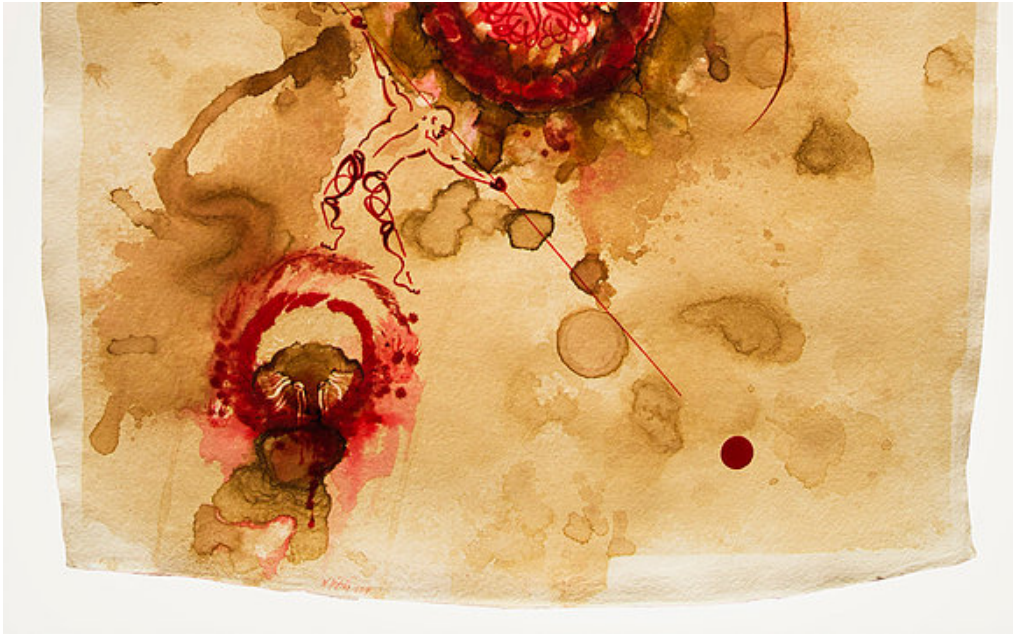
İsimsiz, Râvi Dizisi, 2017, el yapımı kağıt üzerine sulu boya

Okumakta zorluk çektiğimiz silik mühürler, “tarihin bilinen gerçeklerinin” tarihte olmuş olan birçok başka şeyin önüne geçtiğini gösteriyor. İnsanın her bir hareketi tarihe geçiyor ve bilinçli ya da bilinçsiz olarak bu hareket yazıya dökülüyor. Sanatçı artık herkesin tanıdığı figürleri ve bunların hareketliliği ve etkinliğiyle yeni bir tarih yazımına, unutulmaları ortaya çıkarmaya, hayal gücünün gerçekte giriştiği mücadeleye ve insanın aslında başladığı noktadan ne

kadar yol aldıysa da o noktaya hala o kadar yakın olduğunu anlatıyor.

Hindistan'da, kast sisteminin en alt tabakasından insanların ürettiği özel bir kâğıdı kullanan sanatçı, sadece bilinen ve tarihte sesinin duyulmasına izin verilen hikâyeleri değil, kullandığı materyalle bastırılmış seslerin de gizlice sesini duyuruyor, eserlerine saklı bir şekilde onları da davet ediyor. Böylece sanatın “hakikatinin” ve insanlığın sınırlarını da geliştiriyor. Farklı mekân ve zamanlara dayalı olan üretimler arası bir ilişki de kuruyor.

İsimsiz, Râvi Dizisi, 2017, el yapımı kağıt üzerine sulu boya

Yırtılan derinin içinden çıkanlar, insanlığın yeni bir keşifte bulunmasından ziyade, olanın hatırlamaya bir tazelenme imkânı sunuyor Morova'nın eserlerinde. Sanatçı, bize havadislerini aktarırken, eskiyle ve tarihle bağlarını kopararak uzaklaşmak yerine, geçmişini hatırlayarak tazelenmek, geçmişini bugüne taşıyarak yenilenmek, tarihi bugüne taşıyarak, bugünde yeniden anlamlandırarak sadece gerçeği değil, hayal gücünü de yeniden alevlendirmek istiyor. İnsana ve insanlığa dair tüm maceraların, efsanelerin, olguların adlarını zikretmeden betimlendiği sergi, unutmaya ihtimalimize karşı bunları bize yeniden hatırlatıyor ya da bu sefer başka bir şekilde görmemizi sağlıyor. Yenilenmenin

sadece bir terk ediş olamayacağını, yeninin ardında bıraksa da yenilenebilmesi için hatırlaması ve yanında taşıması gereken geçmişin önemini vurguluyor.

Morova'nın sergisi, Galeri Nev'in Kırlangıç Sokak'taki yeni adresinde, 24 Şubat'a kadar ziyaret edilebilir. Galeri Nev, en uzun süredir kendi çatısı altında çalışan sanatçılardan biri olan Morova'yla yaptığı açılışla kendi içinde de bir tazelenme yaşıyor. Gezegen Sokak'taki eski yerini arşiv, kütüphane ve diğer çalışmalar için tutacaklarını belirten Galeri Nev, Ankara'daki sanatsal mekânların bir süredir yaşadığı değişim kervanına katılıyor gibi. Kapanana galerilerin yerine, inatla daha fazla alan kaplayarak Ankara'daki en eski sanat kurumlarından birinin, sanatsal geleneklerini yeni bir boyuta taşıma hevesi, kentteki sanat seyircisi için de oldukça heyecan verici bir gelişme oldu. *Râvi* belki de sadece Morova'nın insanlık hakkında duyduğu rivayetlerin değil, Nev'in yenilenmesine, “tazelenmesine” dair bazı haberlerin de sözcülüğünü

0 Comments
üstleniyor.